

Foredrag i jungforeningen, 19. september 2019

Krimiheltinder, dragedronninger og andre kvindelige frontfigurer - Perspektiver på det moderne kvindelige

Er det fuldbyrdede kvindelige (endelig) ved at (kunne) gøre sit indtog?

v./ eva sophia myers

”For at man kan få følelse med den person, man skriver, er det i virkeligheden en mand, man skifter køn på.”

Nikolaj Scherfig, Politiken, 20.9.2013

”Det er blevet en erfaring, at hvis en tv-serie skal sælge godt, skal der være en kvinde på kant med sit køn”

”Kønnet er simpelthen det, man tænker på i de her år, når man skal bygge stærke figurer på tv”

Karen Klitgaard Poulsen, Politiken, 20.9.2013

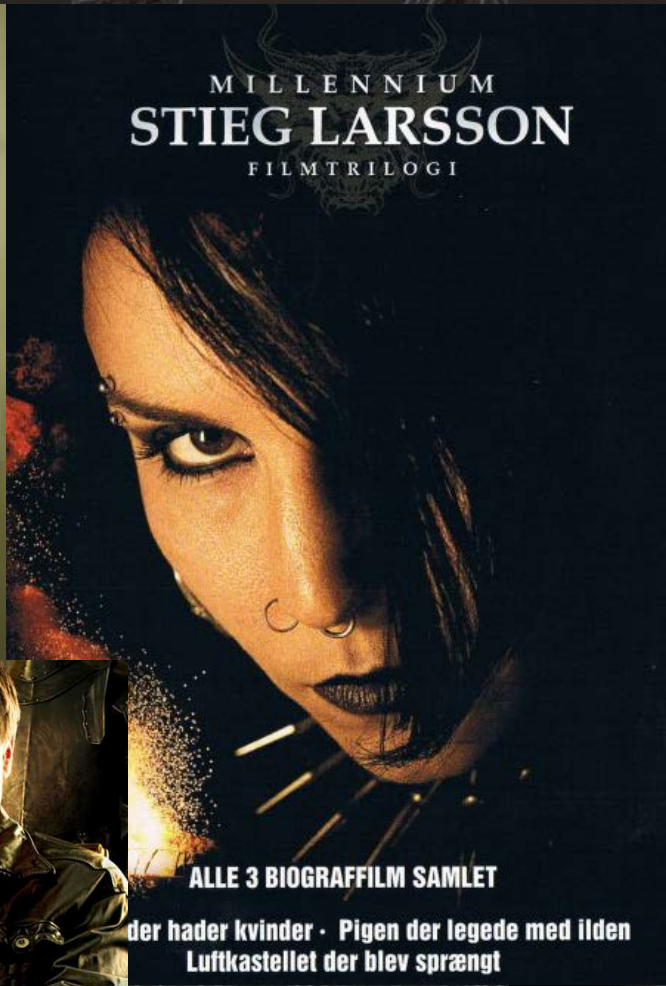

BRON || BROEN

SEASON 2

Nordic Noir – heltinden

- Enestående: har etableret sig som respekteret kapacitet i et traditionelt mandsdomineret domæne
- Androgynt udtryk: intet erotisk, feminint udtryk, følger ikke dresscode, men har udviklet deres egen no-nonsens stil
- Fysisk stærk og handlekraftig
- Barsk, koldblodig, hårdhudet
- Stringent, objektivt og rationelt tænkende
- Målrettet, fokuseret og ambitiøs
- Fejlbarlig
- Personlighedsproblemer – enten medfødte(?) eller pga (vagt antydede) traumer
- ... MEN privatlivet betaler en høj pris

ALLE 3 BIOGRAFFILM SAMLET
der hader kvinder · Pigen der legede med ilden
Luftkastellet der blev sprængt

FORBRYDELSEN

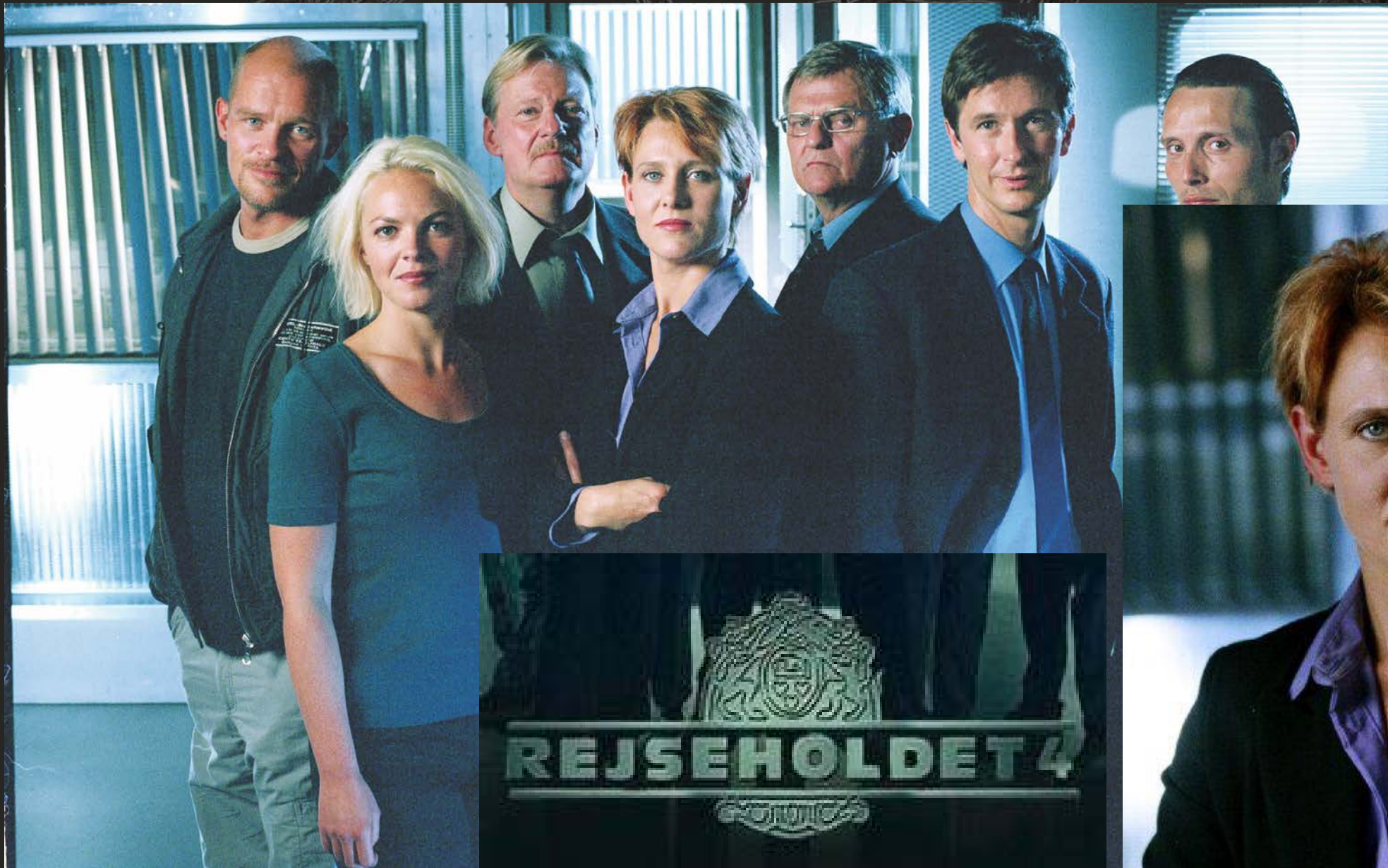
EN THRILLER AF SØREN SVÆSTRUP
DE TV DRAMA

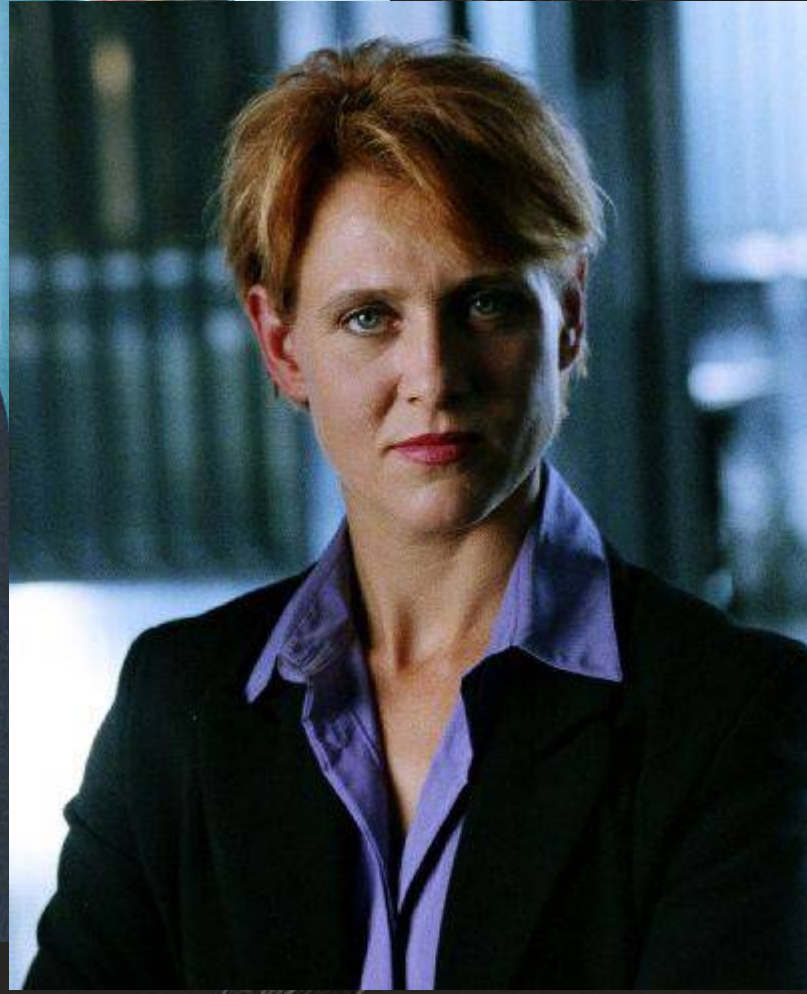
FORBRYDELSEN

DR1

REJSEHOLDET 4

Nordic Noir – sidekicks

- **Kontrasteres** ved følsomme, sjæfulde, intuitive **mænd**, med veludviklede relationelle evner og prioriteter
- **Spejles/forstærkes** ved andre stærke, assertive, ambitiøse **kvinder** i andre typisk mandsdominerede fag og positioner – og med ligeså store personlige ofre
- Er de også 'På kant med sit køn'?

Nordic noir – hvad er fascinationskraften?

- Prisvindende
- Populære
- Tema med variationer: karaktererne er alle på kant med deres køn?
- En spejling af, at kønsforståelse, kønsroller, kønsidentitet er i opbrud?
- Måske mest markant i Skandinavien?

... arketypisk indhold?

”Arketypiske billeder optræder netop, hvor den kollektive (eller individuelle) bevidsthed endnu ikke er dannet”

Pia Skogemann, 1992, 131

Arketyper

"Archetypes are patterns of instinctual behaviour"

CW9, 1, §91

The archetype "...is essentially an unconscious content that is altered by becoming conscious and by being perceived, and it takes its colour from the individual consciousness in which it happens to appear"

CW9, 1, §6

"There are as many archetypes as there are typical situations in life. Endless repetition has engraved these experiences into our psychic constitution not in the form of images filled with content, but as first only as forms without content, representing merely the possibility of a certain type of perception and action. When a situation occurs which corresponds to a given archetype, that archetype is activated and a compulsiveness appears, which, like an instinctual drive, gains its way against all reason and will, or else produces a conflict of pathological dimensions, that is, a neurosis".

CW9, 1, §142

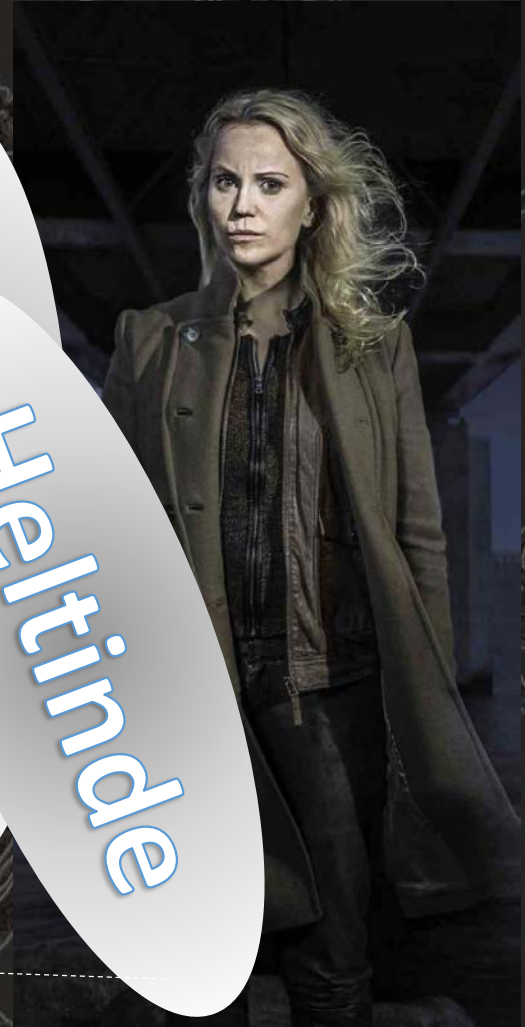
Men hvilken arketype?

Men hvilken arketype?

Heltinde

Er vores heltinde en Anima?

Anima

Anima/animus:

- Hos Jung (og en lang række jungianere) er A/A vores modsatkønnede modstykke, oprindeligt konstelleret gennem vores personlige erfaringer med det modsatte køn og farvet og formet gennem kulturelt betingede kønsdefinitioner
- A/A er vores overgang eller guide til det kollektivt ubevidste – funktioner som filtrerer ubevidst indhold til vores bevidsthed
- Manifesterer sig ubevidst, i drømme og fantasier og projiceret ud på det modsatte køn
- Skogemann (og Samuels og andre efter dem) kalder A/A for den arketype, der varetager opretholdelsen af tiltrækningen mellem kønnene (Skogemann, 1992)
- A/A undergår en udvikling i takt med personens udvikling – fire stadier (Anima: Eva, Helena, Maria, Sophia / Animus: Power, Deed, Word, Meaning)
- Fast og rigid forståelse af særlige kønsdefinerede karakteristika – et levn fra en polariserende patriarkalsk kultur?
- Andrew Samuels: 'Definition gennem forskellighed'?
- Nathan Schwartz-Salant: det er selve foreningen – syzygy – der er interessant

Anima

“ The persona, the ideal picture of a man as he should be, is inwardly compensated by feminine weakness, and as the individual outwardly plays the strong man, so he becomes inwardly a woman, for it is the anima that reacts to the persona.

But because the inner world is dark and invisible . . . and because a man is all the less capable of conceiving his weaknesses the more he is identified with the persona, the persona's counterpart, the anima, remains completely in the dark and is at once projected, so that our hero comes under the heel of his wife's slipper.

CW7, §309

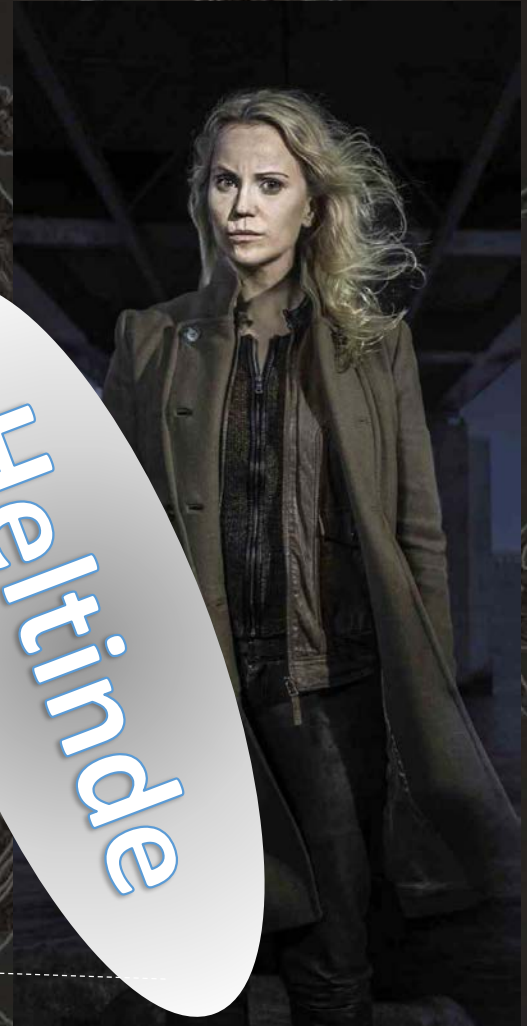
Er vores heltinde en Anima?

- To dimensionel?
- Skrevet (frem) af mandlige forfattere
- Temmelig statisk
- Man(d) kan forstå sig selv som forskellig fra/lig med hovedpersonen – *'at få følelse for den person, man skriver'*
- Det feminine er ligesom suspenderet
- Katalysator for de andre (mænd)'s udvikling

Eller en datterarketype?

Heltinde

Helten/heltinden

- Helten – Jeg'et
- Heltens rejse
- Sønnen/Datteren
- Vi fødes (alle) af en kvinde og skal i løbet af vores udvikling adskille os fra Mor.
... Og forholde os til Far

Men hvordan:

Differentiering, adskillelse af (pos/neg)

Identificering med / forlængelse af (pos/neg)

Game of Thrones

...og en hidtil uset mangfoldighed af stærke, seje, saftige, skæve, ambitiøse, handlekraftige heltinder

... der ikke kun var et kønt ansigt eller en undskyldning for sig selv...

... som udviklede sig undervejs

... og var fejlbarlige

Bastards, cripples and broken things

Datterarketypen (Skogemann, 1984, 1992)

- Den forvandlende del af det kvindelige
- Symbolsk model for det arketyperiske Jeg – potentielle, men ubevidste, dele af jeg'et
- Peger frem mod kvindens bevidsthed og identitet
- Heltinde-rejsen danner mønstre for kvinders individuationsprocesser
- Første trin på rejsen er første bevidsthed om og utilfredshed med de kulturelt og socialt betingede roller og normer hun er opdraget i, men nu føler sig fanget af
- Derefter: Mødet med det ubevidste, konfrontation med forældrebilderne, mødet med Animus (seksuel relation), kampen med skyggen, forvandlingskrise (sorg-arbejde) symbolsk genfødsel

Inspirationskilder til Datterarketypen

- Inanna Sumerisk Gudinde over liv og død, krig og kærlighed
- Freya, Nordisk Mytologi vanegudinde for kærlighed, frugtbarhed og krig
- Athene Græsk gudinde for krig, håndværk og kunst
- Sophia, judeokristen guddommelig datter (søster til Kristus) – Visdommen selv

Dikotomisering af modsætningspar -- Balance eller polarisering?

Maskulinitet /
Det mandlige Princip

Mand	Kvinde
Logos	Eros
Lys	Mørk
Dag	Nat
Sol – Solar	Måne – Lunar
Aktivitet	Passivitet
Assertion	Receptivitet
Tanker	Værdier
Rationalitet	Irrationalitet
Fornuft	Følelse
Yang	Yin
God	Ond

Femininitet /
Det Kvindelige Princip

Komplekser

“Complexes are in truth the living units of the unconscious psyche ...”

Jung, CW 8, § 210

“[a complex] is the image of a certain psychic situation which is strongly accentuated emotionally and is, moreover, incompatible with the habitual attitude of consciousness. This image has a powerful inner coherence, it has its own wholeness and, in addition, a relatively high degree of autonomy, so that it is subject to the control of the conscious mind to only a limited extent, and therefore behaves like an animated foreign body in the sphere of consciousness.”

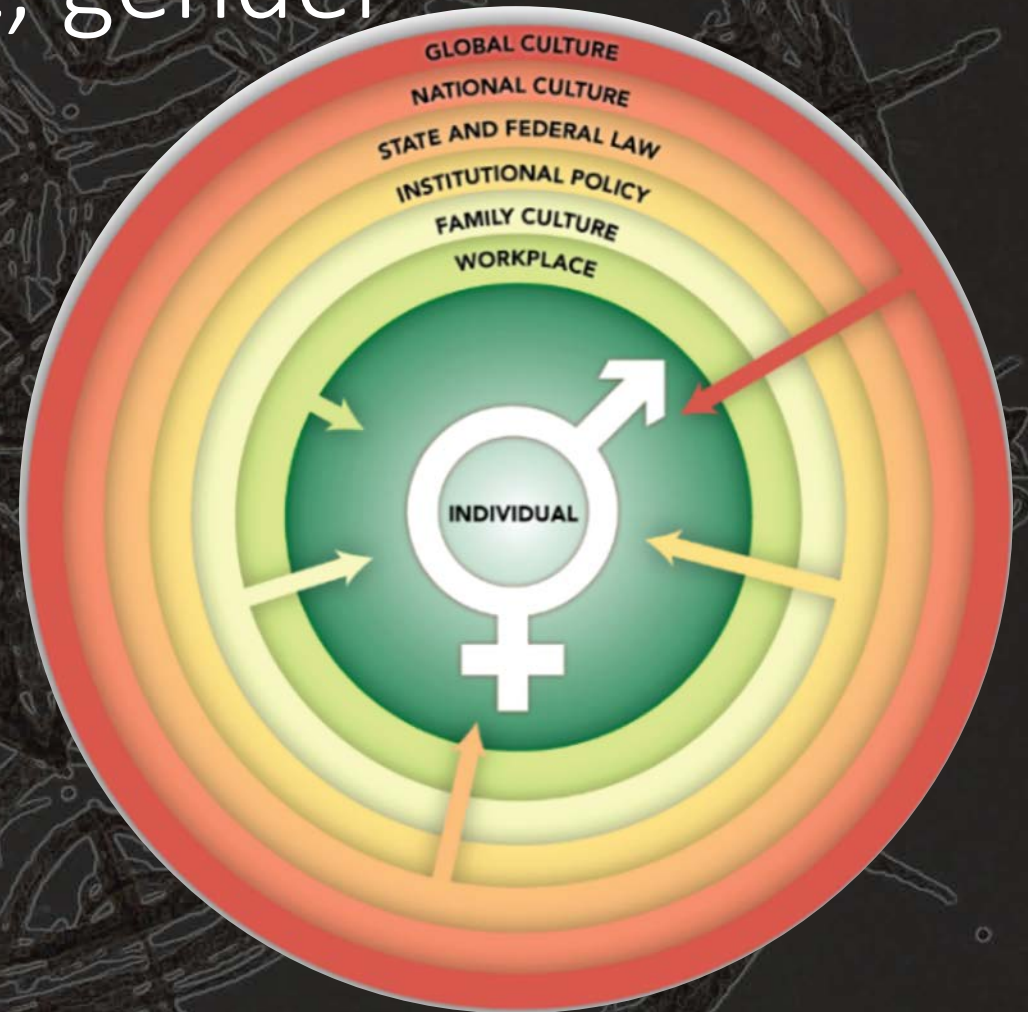
CW 8, § 201

“... complexes can have us. [...] The complex must therefore be a psychic factor which, in terms of energy, possesses a value that sometimes exceeds that of our conscious intentions, otherwise such disruptions of the conscious order would not be possible at all. And in fact, an active complex puts us momentarily under a state of duress, of compulsive thinking and acting, for which under certain conditions the only appropriate term would be the judicial concept of diminished responsibility”

CW8, §200

En nødvendig dekonstruktion: Køn: anatomi, seksualitet, gender

- Anatomi: biologisk køn
– som giver anledning til kulturelt betingede forventninger / fordomme / biases
- Seksualitet: hvem vi er seksuelt tiltrukket af
- Gender: vores (køns-)identitet - individuation

'Nesting' – på vej mod en ny model for (køns-)identitet

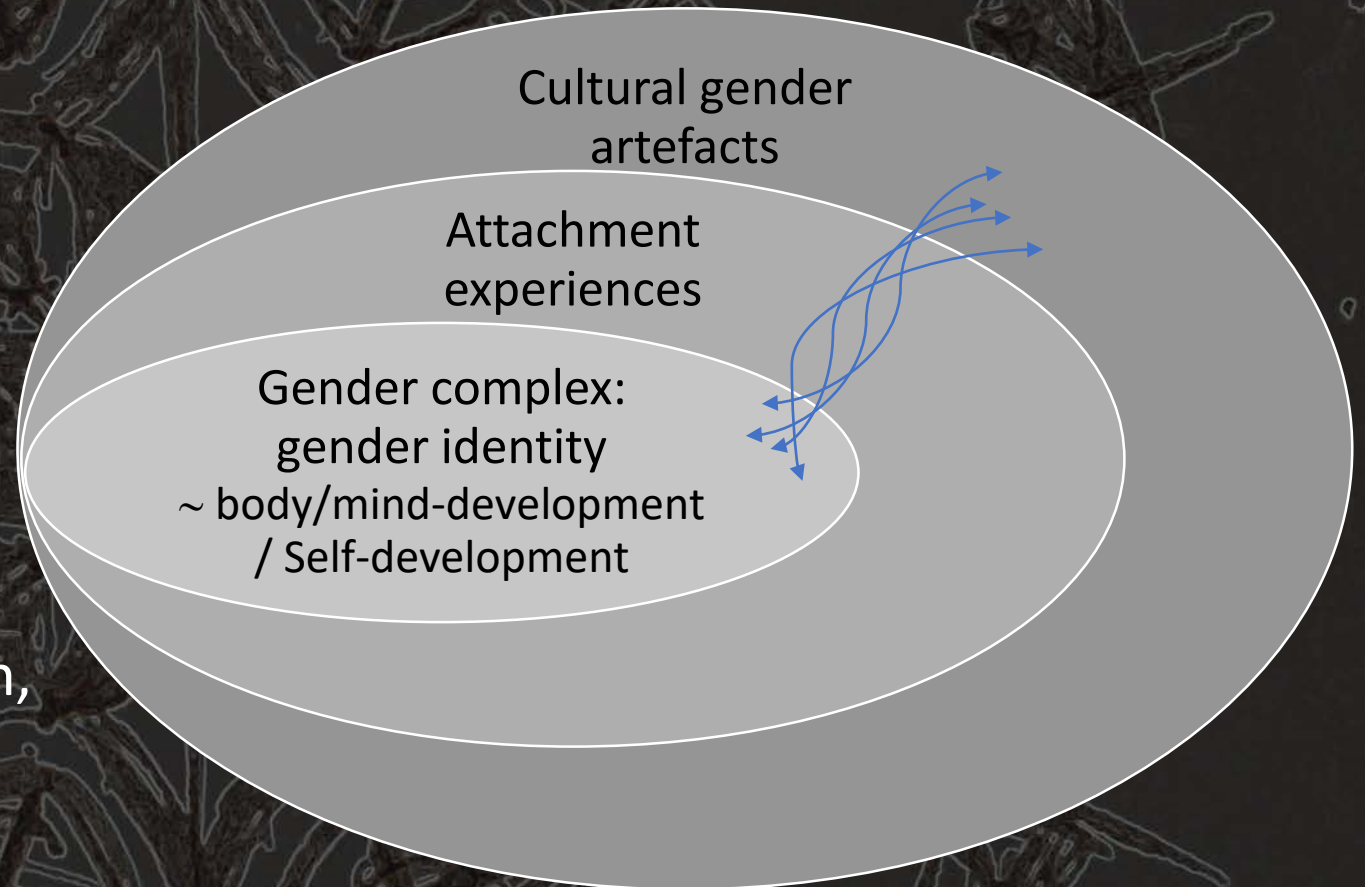
Arketyper:

'Emergent, embodied, organizational categories of complexes'
vs nedarvede?

(Integrerer nyere neuro- og udviklingspsykologi og tilknytningsteori:

Knox, Bowlby, Schore, Damasio, Stern, Hart...)

Og er mere aigned med nyere genderstudier

George Hogenson (2004) / Susan McKenzie (2006)

Eksempler på et kompleks:

"Kvindens styrke består ikke i hendes myndighed, men i hendes ydmyghed og troskab, hvormed hun ved at underordne sig hengiver sig og så først sine forældre og siden sin mand"

Pro

"Jeg vil sige: spil på at du er kvinde. Prøv at iagttage kombinationen af en mand – som mænd altid har været – og slå samtidig på, at de (...) Jeg tror, det fascinerer og sælger billetter, at man som kvinde samtidig har magten på den måde, vi har været vant til"

Spindo

"Foreløbig har vi jo kun set et kønt ansigt, men ikke en tanke"
MF, politisk ordfører for A, Frank Jensen, 2004 om miljø

"Det er en medfødt mekanik, der gør, at kvinder har mere lyst til at gøre mens mændene arbejder"

MF

Politiken, Debat, d. 18.2.19

Vi skal have teknologi

TEKNOLOGI

EVA FOG OG RIKKE NØRDUM SONNE
HHV. STIFER OG ARBEJDEDE BESTYRELSES-
MEDLEM I DIGIPIPI

»MÅSKE ER det sådan, Gud har skabt os. Ordene kommer fra en 14-årig dreng, der deltog i Microsofts kodningsarrangement 4.2. som optakt til udgivelsen af den nye analyse 'Hvordan får vi Stem på lystavlen hos børn og unge?' fra Tænkertanken DEA.

Salen kvitterede med gisp og måben, hvor omkring 100 fremmødte unge

ful
lin
fol
sla
he

Hv
så
at
at
fo
de

Hypermaskulinitet – machismo

Stereotyp og karrikerende udgave af maskulinitet:
stærk, handlekraftig, ikke-responsiv ved følelser

Magt og dominans frem

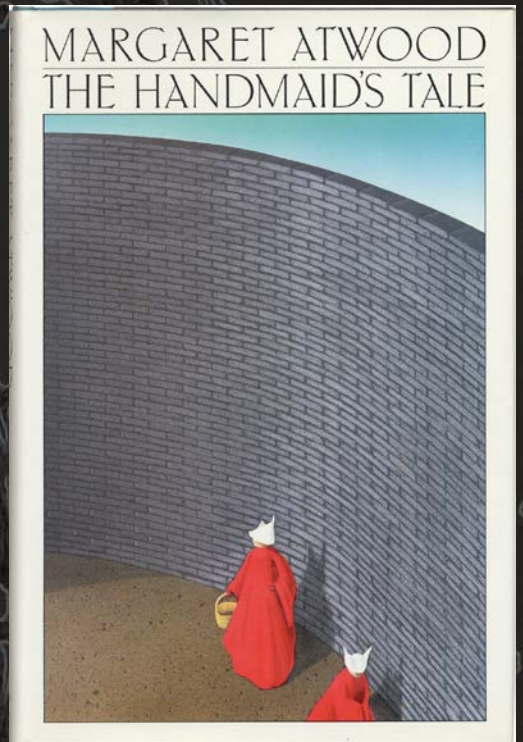
Angst for det feminine, p
fremstår ikke-macho

Objektiverer og devalu
som i stedet bliver gjort s

Umoden anima-udvikling
Den Onde Mors/Dragens

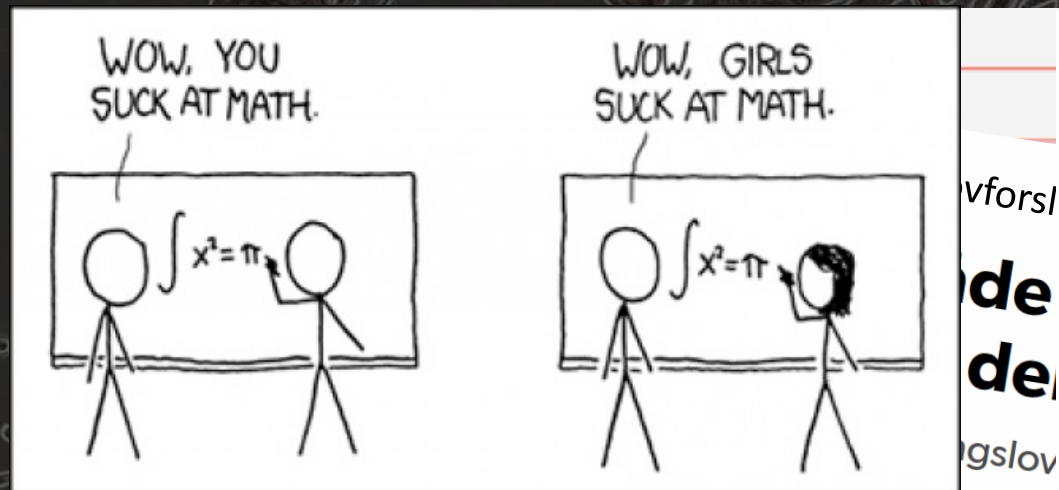
ud af
omklamret på ny

*"Whenever the antivital fanaticism of the male spiritual principle predominates,
the feminine is looked upon as negative and evil."*

Erich Neumann (1974) *The Great Mother* p.233

Konsekvenser i dag, i ligestillede Danmark?

"That's an excellent suggestion, Miss Triggs. Perhaps one of the men here would like to make it."

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

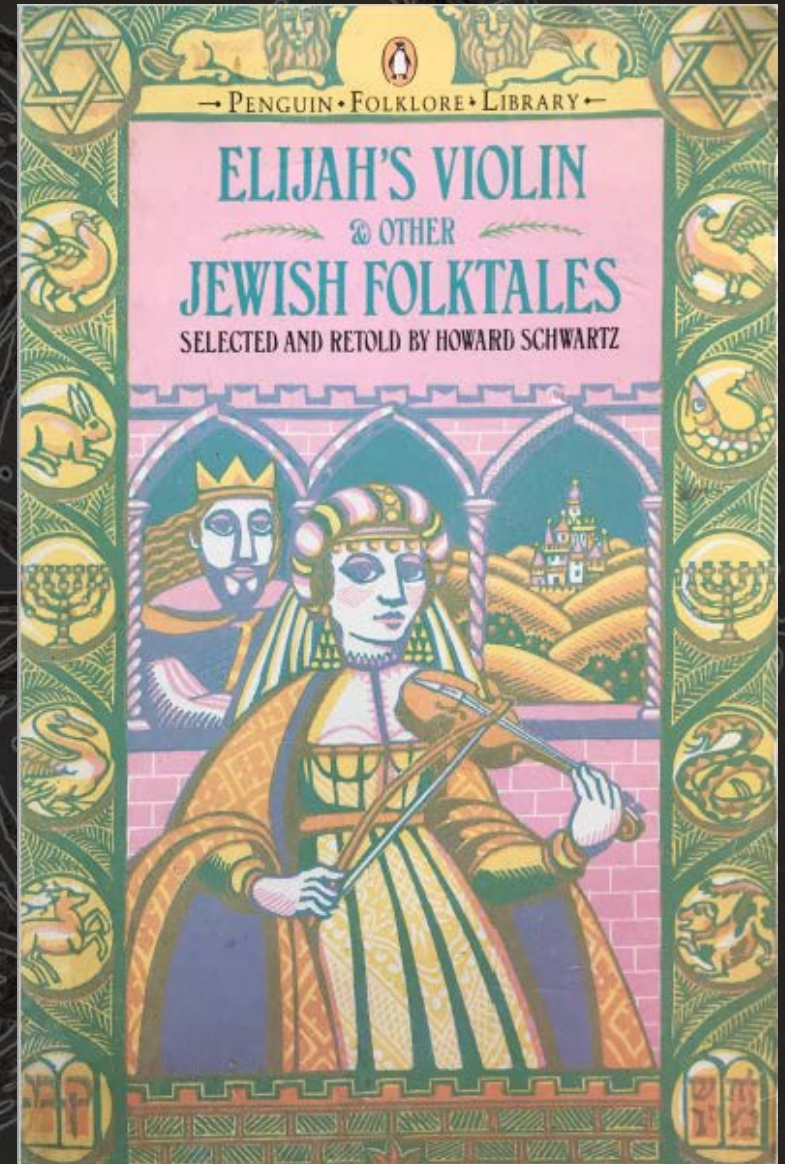
1 NO POVERTY 	2 ZERO HUNGER 	3 GOOD HEALTH AND WELL-BEING 	4 QUALITY EDUCATION 	5 GENDER EQUALITY 	6 CLEAN WATER AND SANITATION
7 AFFORDABLE AND CLEAN ENERGY 	8 DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH 	9 INDUSTRY, INNOVATION AND INFRASTRUCTURE 	10 REDUCED INEQUALITIES 	11 SUSTAINABLE CITIES AND COMMUNITIES 	12 RESPONSIBLE CONSUMPTION AND PRODUCTION
13 CLIMATE ACTION 	14 LIFE BELOW WATER 	15 LIFE ON LAND 	16 PEACE, JUSTICE AND STRONG INSTITUTIONS 	17 PARTNERSHIPS FOR THE GOALS 	

Et eventyr – Elijah's violin

Er kvinders individuation, i denne tid, med den historiske og kontekstuelle baggrund, vi nu engang har, anderledes eller brolagt med større forhindringer end mænds?

Hvad med 'det kvindelige princip'
– er det ved at (kunne) gøre sit indtog?

Er der håb forude?

Udvalgt litteratur og referencer

- Adichie, Chimamanda Ngozi (2014) *We should all be feminists*.
- Ahmed, Sara (2017) *Living a Feminist Life*. Duke University Press
- Beard, Mary (2017) *Women and Power. A Manifesto*. UK: Profile
- Hogenson, G. B. (2004). 'What are symbols symbols of? Situated action, mythological bootstrapping and the emergence of the Self'. *Journal of Analytical Psychology*, 49, 1, 67–81
- Jung, Emma (1957), *Animus and Anima*. New York: Spring Publications.
- Jung, Carl G. (1960/1969) CW 8. *The Structure and Dynamics of the Psyche*. London: Routledge and Kegan Paul.
- Jung, Carl G. ((1959) CW 9,I. *The Archetypes and the Collective Unconscious*. London: Routledge and Kegan Paul.
- Jung, Carl G. (1950/1959) CW 9,II. *AION, Researches into the phenomenology of the Self*. London: Routledge and Kegan Paul.
- Jung, Carl G. (1964), 'Approaching the unconscious' In Jung, C.G. (ed) *Man and his Symbols*. London: Aldus Books – Jupiter Books.
- Kast, Verena (2006), 'Anima/animus'. In: Papadopoulus, Renos K. (ed) *The Handbook of Jungian Psychology – Theory, practice and applications*. London and New York: Routledge, pp 113-129.
- Neumann, Erich (1994). 'The fear of the feminine'. In R. Brand, W. McGuire & J. Neumann (Eds.), *The fear of the feminine: And other essays on feminine psychology* (B. Matthews, E. Doughty, E. Rolfe & M. Cullingworth, Trans.) (pp. 227-282). Princeton, NJ: Princeton University Press. (Original work published 1959)
- Neumann, Erich (1974) *The Great Mother*. Princeton University Press
- Mattoon, Mary-Ann (2005), *Jung and the Human Psyche*. London and New York: Routledge.
- McKenzie, Susan (2006), 'Queering gender: Anima/animus and the paradigm of emergence'. *Journal of Analytical Psychology*, 2006, 51, pp. 401-421
- Muhr, Sara Louise (2019) *Ledelse af Køn, Hvordan kønsstereotyper former kvinder og mænds karrierer. EN bog om barrierer og nye strategier*. Kbh, Djøf Forlag
- Oravetz, Aaron (2016) *Hypermasculine Sexual Behavior and the Fear of The Feminine*. Master thesis, Pacifica Graduate Institute
- Posing, Birgitte (2018), *Argumenter imod kvinder – fra demokratiets barndom til idag*. Strandberg Publishing
- Rowland, S. (2002). *Jung. A Feminist Revision*. Oxford & Malden: Polity & Blackwell.
- Samuels, Andrew (1985), *Jung and the Post-Jungians*. London: Routledge and Kegan Paul.
- Skogemann, Pia (1984), *Kvindelighed i vækst – om at realisere sig selv i Jungsk betydning*. Copenhagen: Lindhardt and Ringhof.
- Skogemann, Pia (1986), *Arketyper – psykologiske mønstre i et nyt verdensbillede*. Copenhagen: Lindhardt and Ringhof.
- Skogemann, Pia (1992), *Er jeg en sommerfugl, der drømmer? – Kvindelighed, drømme og individuation i ny psykologisk fortolkning*. Copenhagen: Lindhardt and Ringhof.
- Skogemann, Pia (2007), 'Efterskrift'. In: Brøgger, Suzanne (poet) *Inanna – himlens og jordens dronning. Myter og hymner*. Copenhagen: Athene, pp 73-103.
- Skogemann, Pia (1998), *En karl var min mor, en fisk var min far – kvindekraft og mandsmod i nordiske folkeeventyr*. Copenhagen: Lindhardt and Ringhof.
- Stevens, Anthony (2006), 'The archetypes'. In: Papadopoulus, Renos K. (ed) *The Handbook of Jungian Psychology – Theory, practice and applications*. London and New York: Routledge, pp 74-93.

Other resources: Politiken: artikler:

<http://politiken.dk/kultur/ECE1417579/powerkvinder-overtager-nye-tv-serier/>

<http://politiken.dk/kultur/medier/ECE2082736/tv-tendens-vi-er-vilde-med-de-foeelseskolde-maendkvinder/>

Tak for nu!

eva sophia myers

Fabulatorium

evasophia.myers@gmail.com